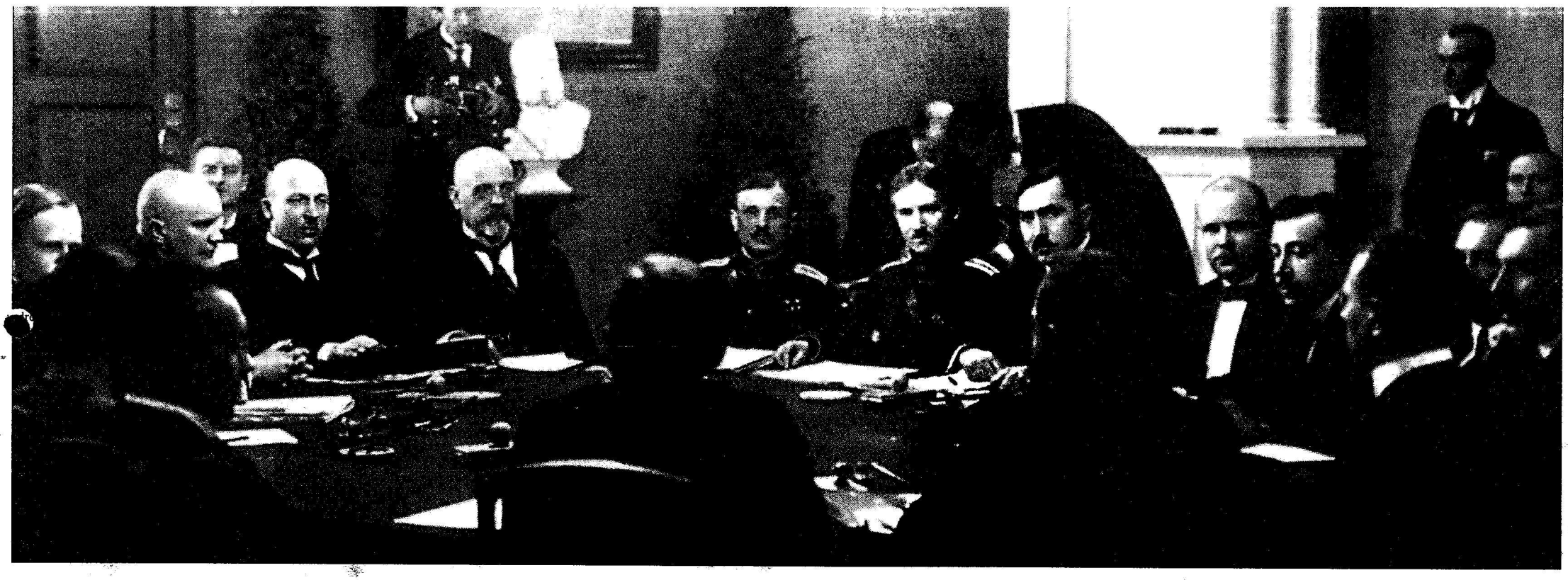

Tartu rahuläbirääkimiste laua taga istus Julius Seljamaa Jaan Poska kõrval, seina ääres olevatest kuuskedest vasakpoolse ees.

2 x repro

Sada aastat emakeelset kooli Rakveres

Julius Seljamaa oli mees, kes jõudis palju. Hiljem poliitikuna karjääri teinud mehe suurim teene Rakvere ja rakverlaste ees on kohaliku haridusseltsi ja selle kooli juhtimine 1909-1914.

Ando Leps
toimetus@virumaateataja.ee

Võitlust eestluse esiletõusu eest Rakveres juhtis Rakvere Eesti Haridusselts, mis loodi 1907. aastal. Selts seadis oma eesmärgiks emakeelse kooli asutamise ja 6. juunil 1909. aastal andis Riia õppeosakonna kuraator selleks loa.

Sama aasta 5. septembril alustas Rakvere Eesti Haridusseltsi III järgu erakool tööd 32 õpilase ja kahe õpetajaga.

Ainus eestikeelne kool

Esimene koolijuhataja oli aastatel 1909-1914 Julius Seljamaa, kellest sai Rakvere kandi eestlaste juht.

Just haridusseltsi liikmete aktiivse tegutsemise tulemusel läks 1914. aastal linnavõim esimest korda eestlaste kätte linnas, kus seni oli võim kuulunud vene ametnikele ja saksa soost kaupmeestele ning käsitöölistele. Rakveres oli siis umbes 6700 elanikku.

Rakvere Eesti Haridusseltsi erakool oli ainus eestikeelne kool Rakveres ja tegutses võimude valvsa pilgu all. Kui 1916. aastal saabus Rakverre Eestimaa kuberner, kes külastas kõiki siinseid koole, pidid õpilased talle tervituseks laulma venekeelset riigihümni.

Ainult haridusseltsi koolis pidi venelasest kubernerihärra ära kuulama ka eestikeelse rahvalaulu.

Tänu Julius Seljamaale oli see kool tõeliselt eestimeelne kool. Rahva seas kiiresti populaarseks saanud kooli andis Rakvere Eesti Haridusselts 6. augustil 1917. aastal üle Rakvere linnale.

Nüüd sai sellest Rakvere linna II algkool, hiljem Rakvere II mittetäielik keskkool, praegu Rakvere põhikool. Allakirjutanul õnnestus Rakvere II mittetäielik keskkool lõpetada 1950. aastal. Siis oli direktoriks kirjanik Rudolf Reiman (1893-1957).

Riigitegelane, diplomaat, ajakirjanik ja pedagoog Julius (Friedrich) Seljamaa sündis 8. aprillil 1883 Sindis Pärnumaal. Õppis 1890-1897 Sindi vabriku algkoolis, kuid raske majanduslik olukord ei võimaldanud lõpetamise järel kohe edasiõppimisele mõelda.

Värvikas karjäär

Noormees leidis tööd 1897. aastal Sindi vabriku kontoris. Siiski ei püsinud ta pikalt kodus ja juba 15aastaselt pakkis oma vähesed asjad ning sõitis Riiga, kus aastatel 1898-1899 töötas Riia metallitehases Starr ja Ko töölisena.

Eesti riigi kujunemisel kuulub kahtlemata mitme teise meie tuntud riigimehe kõrval aukoht ka Julius Seljamaale.

Õppis 1899-1902 Valga kooliõpetajate seminaris Riias, 1915 aga sooritas Petrogradi 2. gümnaasiumi juures küpsuseksami. Aastatel 1915-1918 õppis Petrogradi ülikooli õigusteaduskonnas, mida ta aga ei lõpetanud. Arvatavasti segas ülikooli lõpetamist revolutsioonijärgne olukord Venemaal. Akadeemiliselt kuulus ta EÜSi Põhjala. Oli 1902. aastast õpetaja ja 1905. aastast juhataja Taali ministeeriumikoolis Pärnumaal, 1909-1914 Rakvere Eesti Haridusseltsi kooli juhataja ja Rakvere linnakooli õpetaja. Aastast 1915 oli ajalehe Pealinna Teataja toimetaja ja peatoimetaja. Oli Eesti Ajutise Maanõukogu liige ja ajutine sekretär, Eesti Asutava Kogu liige ja abiesimees ning I riigikogu liige, tööerakonna asutajaid ja liige. 24. veebruarist 1918 määras Eesti Ajutine Valitsus ta esindajaks Venemaale, oli ka Eesti Päevalehe peatoimetaja Peterburis. 1918-1921 oli Vaba Maa peatoimetaja ning Pihkva ja Tartu rahudelegatsiooni liige ning rahulepingute ratifitseerimiskomisjonide esimees. Jaanuarist 1922 kuni 1. maini 1928 oli saadik Lätis, 17. oktoobrist 1923 ka Kaunase saatkonna asjur ja 16. veebruarist 1925 kuni 1. augustini 1926 saadik Leedus, 1. maist 1928 oli saadik NSV Liidus, 1. augustist 1933 välisministri abi ja 21. oktoobrist kuni 2. juunini 1936 välisminister, mil määrati saadikuks Itaalias, Austrias ja Ungaris, kuid suri enne kohale asumist vähki 17. juunil 1936 Tallinnas. Ta on maetud Rahumäe kalmistule Tallinnas.

Eesti riigi kujunemisel kuulub kahtlemata mitme teise meie tuntud riigimehe kõrval aukoht ka Julius Seljamaale.

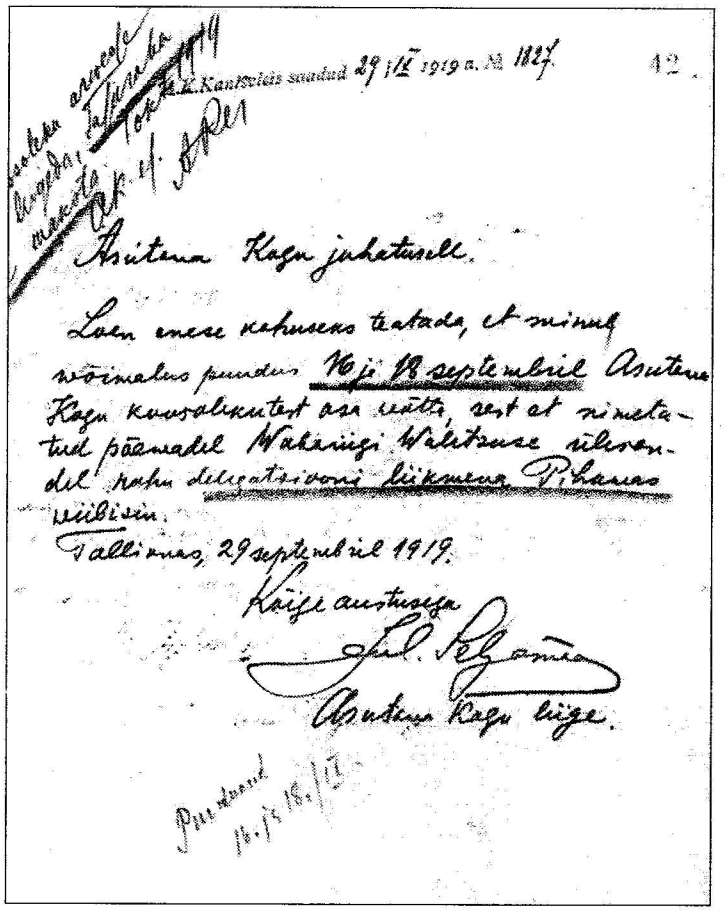

Asutava Kogu juhatusele.

Loen enese kohuseks teatada, et minul võimaluse puudus 16ji 18 septembril Asutava Kogu koosolekutest osa võtta, sest et nimetatud päevadel Wabariigi Valitsuse ülesandel rahu delegatsiooni liikmena Pihkvas viibisin.

Tallinnas, 29 septembril 1919.

Käige austusega
Jul. Seljamaa
Asutava Kogu liige.

Julius Seljamaa seletuskiri Asutava Kogu juhatusele istungitelt puudumise kohta 1919. aasta sügisel.